

Ik weet nog goed... dy fûle winters

Vandaag is het Nationale Ouderen Dag en vindt de Nationale Voorleeslunch plaats. Schrijfster Joke de Jonge uit Amsterdam liet hiervoor speciaal een van haar verhalen in het Fries vertalen.

MARIA DEL GROSSO

Niet te veel personages, niet te veel sprongen in de tijd. Schrijfster Joke de Jonge schreef een verhalenboek speciaal voor mensen met dementie. „Deze ouderen hebben een spanningsboog van vijf minuten, waarin niet te veel moet gebeuren”, licht ze toe. Bestaande verhalen zijn volgens haar meestal te lang en te gecompliceerd.

De Jonge spreekt uit ervaring. Haar schoonmoeder leed jaren aan dementie. Omdat De Jonge kinderboeken schreef, nam ze die op het laatst mee naar haar schoonmoeder. De vele kleuren, de tekeningen spraken haar aan. Na het overlijden van haar schoonmoeder bedacht De Jonge dat er een voorleesboek voor dementerenden moest komen. „Zelf lezen wordt vaak een confronterende onderneming. En voorlezen is echt niet kinderachtig. Je doet ouderen er een plezier mee. Voorlezen is vertrouwd en gezellig. Het doet je denken aan vroeger.”

Ze maakte de verhalenbundel *‘Ik weet nog goed...’*, uitgegeven door SWP. Dit jaar bedacht ze dat die ver-

„Voorlezen is echt niet kinderachtig. Je doet ouderen er een plezier mee.”

EIGEN FOTO

halen er ook in het Fries moesten komen. „Als het dementieproces vordert, vallen ouderen vaak terug op de taal waarmee ze opgroeiden.” Zo ontstond *Dy fûle winters*, vertaald door schrijfster Margryt Poortstra. „Wat mij betreft worden de andere verhalen ook in het Fries vertaald”, zegt De Jonge.

De Jonge heeft wat met de Friese taal door een verkering die ze veertig jaar geleden had. Ze had toen een relatie met de zoon van de inmiddels overleden schrijfster Tiny Mulder. „Ik kwam regelmatig in Jellum over de vloer en vond de Friese taal

‘Ouderen vallen vaak terug op de taal waarmee ze opgroeiden’

prachtig.” Ze leerde het verstaan en lezen. Het verhaal over de strenge winter van 1963 leek haar uitermate geschikt voor een Friese vertaling. Gaat het in de Nederlandse versie over Stien Kaiser, in de Friese is Atje Keulen-Deelstra de hoofdpersoon.

De Jonge testte al haar verhalen uit door voor te lezen in het Odensehuis Amsterdam-Zuid, een inlooppcentrum voor mensen met geheugenklachten, hun mantelzorgers en voor familie. In Drachten en Leeuwarden zijn inmiddels ook Odensehuizen geopend. Ze kleepte het boek aan met veel oude foto’s, beeldmateriaal en suggesties om met de ouderen in gesprek te komen. „Bij de strenge winter staat bijvoorbeeld de suggestie om erwtensoep of dampende chocolade te serveren, maar ook de verwijzing naar een geluidsfragment met verslaggeving van de

Elfstedentocht van 1963.”

Vandaag mag dan in veel zorgcentra tijd uitgetrokken worden voor een voorleeslunch, waarvoor Vonne van der Meer een verhaal schreef, maar denkt De Jonge dat het zorgpersoneel in de dagelijkse praktijk wel aan voorlezen toekomt? „Vijf minuutjes. Dat moet toch lukken. Er is altijd wel een moment dat er gezamenlijk koffie of thee gedronken wordt. Of als ouderen van een dagbesteding moeten wachten op de taxi. Dan geef je ze echt een fijn moment en haal je ze uit hun isolement. Deze mensen raken al zo veel kwijt.”